

NORGES BONDELAG

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

postmottak@oed.dep.no

Vår saksbehandler
Erlend Stabell Daling
+47 45 42 76 63

Vår dato
08.02.2017
Deres dato

Vår referanse
16/00919-2
Deres referanse
16/3693

Hørings svar - forslag til endringer i vannressursloven og jordloven

1. Innledning

Norges Bondelag viser til ovennevnte høringssak som i korthet går ut på følgende:

- villaksen skal gis særlig beskyttelse ved vassdragstiltak,
- endringer av reglene om konsesjonsplikt, aktsomhetsplikt og forvalteransvar for grunnvann, grunnet betydelig aktivitetsøkning knyttet til denne ressursen,
- endring av hjemmelen til å kreve retting av forhold i strid med vannressursloven,
- kommunal konsesjonsmyndighet ved etablering av vannkraftverk inntil 1 MW, og
- unntak fra jordlovens §§ 9 og 12 (omdisponering og deling) ved konsesjonspliktige tiltak etter energi og vassdragslovgivningen.

2. Beskyttelse av villaksen ved vassdragstiltak

Det fremgår av høringsbrevet at bestemmelsen:

«... er likelydende med ... lakse- og innlandsfiskloven § 7a og lovfester den særskilte beskyttelsen som følger av stortingsvedtaket om Nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder også når det skal fattes vedtak etter vannressursloven. Bestemmelsen lovfester en allerede etablert praksis. På samme måte som for vernede vassdrag følger det nærmere innholdet i beskyttelsen av hva som ligger i Stortingets vedtak

Plenarvedtaket forutsetter at den særskilte beskyttelsen skal legges til grunn for skjønnsutøvelse i tilknytning til alle former for tiltak/virksomhet som kan påvirke laksen i disse områdene. Det skal ikke treffes vedtak eller gjennomføres tiltak i strid med Stortingets vedtak om nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevassdrag».

Norges Bondelag legger etter dette til grunn at den foreslåtte endringen ikke begrenser grunneiers rådighet over egen eiendom, herunder adgangen til næringsmessig utnyttelse av eiendommens ressurser. Lovforslaget vil derimot bidra til økt fokus på beskyttelse av villaksen, hvilket er positivt med tanke på ressursens verdi for grunneierne.

3. Lovfestet aktsomhetsplikt og forvalteransvar for grunnvann

Forslaget går ut på at:

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Postboks 9354 Grønland
0135 OSLO

Besøksadresse:
Landbrukets Hus,
Hollendergata 5
0190 OSLO

Telefon:
22 05 45 00

E-postadresse:
bondelaget@bondelaget.no

Norges Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto:: 8101.05. 91392

Internett:
www.bondelaget.no

Vår dato Vår referanse
08.02.2017 16/00919-2

«Enhver skal opptre aktsomt for å unngå påvirkning av grunnvann til skade eller ulempe for allmenne eller private interesser».

Det fremgår av høringsnotatets punkt 3.3.2 at det refererte forslaget

«... særlig vil ha betydning for handlinger som ikke naturlig kan betegnes som grunnvannstiltak, men som likevel påvirker grunnvannet. ... for eksempel ... innlekkasje i byggegrøper og tunneller, eller tetting av flater som hindrer infiltrasjon».

Norges Bondelag mener det er viktig å beskytte grunnvannsressursen og er positiv til at det innføres en aktsomhetsplikt for grunnvann, i likhet med aktsomhetsplikten i vassdrag.

Samtidig er det grunn til å understreke at aktsomhetsplikten ikke må innrettes slik at det blir vanskeligere eller mer kostnadskrevenne å drive landbruk enn i dag. Arealene på norske gårdsbruk er allerede underlagt ulike restriksjoner, noe som begrenser muligheten til næringsmessig utnyttelse av gårdens ressurser, i noen tilfeller i betydelig grad. For hver restriksjon blir utnyttelsen vanskeligere.

Norges Bondelag ber etter dette om at det bør presiseres i loven at innføring av en aktsomhetsplikt ikke skal ha betydning for vanlig jord- og skogbruksdrift. Det nevnes i den forbindelse at en slik presisering er inntatt i forurensingsloven § 8. Det samme må gjelde tiltak som kan gjennomføres i jord- og skogbruket uten søknad, eller er tillatt etter søknad. Eksempler på slike tiltak er nydyrking og drenering.

4. Rådighetsbegrensninger og konsesjonsplikt for grunnvannstiltak

Det fremgår i vannressursloven § 44 at grunnvannet tilhører grunneieren. Dersom forekomsten ligger under flere eiendommer, ligger den til disse i fellesskap med eierandel tilsvarende overflatearealet. Grunneieren kan uten konsesjon ta ut grunnvann til egen husstand og besetning, så lenge ressursen er tilstrekkelig til dette.

Ut over retten til uttak til egen husstand og besetning er det anledning til uttak for virksomhet som det er naturlig å drive på slike eiendommer. I høringsbrevet er det imidlertid foreslått at grunnvannsuttak som overstiger 100 m³ i døgnet skal være meldepliktig *«for vurdering av konsesjonsplikten»*. I alminnelighet er en slik grense ikke problematisk for landbruket. Imidlertid er det i kortere perioder om sommeren behov for ekstraordinære uttak, særlig til kunstig vanning.

Norges Bondelag mener at meldeplikten ikke bør gjelde ved uttak som har naturlig sammenheng med gårdsdriften, herunder kunstig vanning, selv om dette i kortere perioder skulle innebærer et uttak på mer enn 100 m³ i døgnet. Det bør her sees hen til at årsgjennomsnittet i nesten alle tilfeller vil ligge betydelig under dette volumet. Bonden må under enhver omstendighet respektere magasinets tålegrense og fordeling av vannet i knapphetssituasjoner.

5. Kommunal konsesjonsmyndighet ved etablering av kraftverk inntil 1 MW

Det er foreslått at kommunen skal være konsesjonsmyndighet ved etablering av kraftverk med inntil 1 MW installert effekt. NVE skal likevel være konsesjonsmyndighet i særskilt unntatte tilfeller.

Norges Bondelag er som den store hovedregel positiv til at naturressursene skal forvaltes lokalt. Primærkommunene har god lokalkunnskap og bør som utgangspunkt ha råderett over egne ressurser.

I dette tilfellet har imidlertid Norges Bondelag vært i tvil om det er riktig å legge adgangen til å avgjøre konsesjonssakene til kommunene. Dette har særlig sammenheng med at NVE vil være et mer effektivt avgjørelsesorgan med godt etablert kompetanse i slike saker. Det gir grunneierne viktige rettssikkerhetsverdier som likebehandling og forutsigbarhet. Med få unntak vil primærkommunene ha et meget begrenset antall saker til avgjørelse. Det medfører at det vil være både tid- og kostnadskrevende for kommunene å behandle saker som kommer inn, herunder å etablere og videreføre et betryggende kompetansenivå. Norges Bondelag har også merket seg og vektlagt at interesseorganisasjonen for kraftverk på inntil 10 MW installert effekt, Småkraftforeningen, har uttalt seg negativt til forslaget.

Norges Bondelag vil etter dette ikke støtte forslaget om at primærkommunene skal være konsesjonsmyndighet ved etablering av kraftverk med inntil 1 MW installert effekt.

6. Unntak fra jordlovbehandling (omdisponering og deling)

Forslaget går ut på at:

«Føresegnene i §§ 9 og 12 gjeld ikkje for tiltak med konsesjon etter energiloven § 3-1, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven».

Det er allerede i dag en unntaksregel i jordloven for vassdragstiltak, men denne er ifølge høringsnotatet uklar og utilstrekkelig.

Det er forutsatt at den foreslåtte endringen ikke vil svekke jordvernet, siden dette vil bli vurdert i konsesjonssaken som gjelder det omsøkte tiltaket. Endringen vil innebære at jordlovmyndighetene ikke lenger skal fatte vedtak etter jordloven, men være høringsinstans med innsigelsesrett og klageadgang.

Som eksempler på tiltak som vil bli unntatt fra jordlovbehandling er nevnt vannkraft, settefiskanlegg, drikkevannsuttak, grusuttak, kraftledninger, transformatorstasjoner og vindkraftverk.

Norges Bondelag har gjennom lang tid erfart betydelige ulemper knyttet til særlig kraftledninger og transformatorstasjoner. Svært ofte innebærer disse store ulemper for jordbruksdriften og utgjør betydelige hindringer for driften på eiendommene, herunder naturlig utvikling av landbruksdriften og tilpasning til moderne driftsmetoder. Svært ofte viser det seg at slike anlegg legges over dyrka og dyrkbar jord, selv når det finnes andre tilfredsstillende alternativer. Det er uheldig og legger unødvendige begrensinger på landbruksdriften. Slike arealer blir også mindre rasjonelle, noe som har en viktig side mot jordvernet. Den erstatning som gis er videre som hovedregel ikke tilstrekkelig til å dekke det reelle tapet som grunneieren påføres.

På denne bakgrunn vil Norges Bondelag gå imot den foreslåtte utvidelsen av unntaket fra jordloven § 2. Anlegg som berører dyrket og dyrkbar jord må behandles etter jordlovens regler av myndigheter som har kunnskap om og kompetanse på landbruk.

Vår dato
08.02.2017

Vår referanse
16/00919-2

Med vennlig hilsen

Arnstein Tveito
Arnstein Tveito

Erlend S. Daling
Erlend Stabell Daling